

ledet den hele Politik. Det er Overklassens Politik, som har ført til Verdenskrigen og til den grænseløse Elendighed, som nu skyller hen over Europas Lande. Overklassen har derfor mindre end andre Grund til at beklage sig over, at man forlod den gyldne, sollyse Tid, vi havde før Krigen, og jeg tror, man maa tænke meget barnligt, hvis man vil gøre sig Haab om, at denne Tid nogen Sinde vil vende tilbage.

Nu stiller vi Socialdemokrater her et Forslag om at nedsætte en Kommission, som skal tage under Overvejelse, hvilken Indflydelse Kapitalen og de moderne Monopoler har paa hele Folkets sociale Forhold. Det er i Korthed det, der staar i dette Forslag. Dette Forslag er blevet meget haardt medtaget, specielt af Hr. Kødte. Han læste det op paa Mødet paa Børsen, og da han var færdig, spurgte han omtrent som Kong Lear: Er dette Verdens Ende? Det forekommer mig, at en saadan Forskrækkelse hos den gamle Herre røber, at der er en stor Part af Overklassen, der aldeles ikke har forstaaet, at Tiden før Krigen kommer aldrig nogen Sinde tilbage, og at vi gør vel i at overveje i Tide, hvilke Forandringer vi vil foretage i vor hele sociale Tilværelse, for saa vidt vi skal undgaa voldsomme Rystelser i vort Land. Jeg tror, det er saaledes her i dette Land, at selv om alting ser meget fredeligt ud, er der her som i alle andre Lande paa Væggen skrevet de Ord: Mene, tekell, og denne Væg er kun en tynd Brædevæg, som skiller os fra det Helvede, som andre Folkeslag lever i i Øjeblikket. Jeg tror ogsaa, at indenfor mangfoldige Kredse breder den Opfattelse sig, at man ikke kan vende tilbage til Tiden før Krigen. Det er ikke blot den radikale Indenrigsminister her i Danmark, nej, der er ogsaa andre meget mere moderate Politikere og Finansmænd, som er paa det rene med, at denne Tilstand før Krigen kommer ikke tilbage.

Jeg har liggende foran mig en Oversættelse af det store engelske Finansblad „The Economist“, et Blad, der nyder stor Anseelse i Handels- og andre Finanskredse, baade i England og i hele Verden. Dette Blad har i et af sine sidste Numre behandlet det Spørgsmaal, hvad der skal ske efter Krigen, og hvorledes vort sociale Liv bør omdannes, og jeg kunde ønske ved denne Lejlighed med den højtærede Formands Tilladelse at oplæse nogle Linier af dette Blad,

fordi disse Udtalelser kaster et ret klart Lys over, hvorledes man i Englad ser paa dette Spørgsmaal. „The Economist“ kritiserer først det gamle, kapitalistiske Samfund med omtrent de samme Udtryk som dem, Socialdemokraterne i mange Aar har kritiseret det gamle Samfund med. Bladet finder saaledes, at vi efter Krigen ikke kan vende tilbage til den gamle frie, ubundne Individualisme, og fortsætter saa: „Vi kan ikke længere drive Forretning, hvert Menneske for sig og hver Industri for sig. Samarbejdet under Statens Tvang har lært os, hvad der kan opnaas ved Samvirken under frivillig Organisation. Hvor utilfredsstillende Arbejdet end er under Statens Kontrol og Ledelse, saa har vi dog set, hvor stort Tabet var forud for Krigen ved Gnidningerne mellem de forskellige Faktorer under det gamle Frikonkurrencesystem“. Det er den samme Kritik, vi altid har fremført overfor dette Samfund, og der paavises altsaa her, at man kan ikke blive ved at fortsætte paa den Maade, at hvert Menneske driver Virksomhed for sig og hver Industri for sig, for paa den Maade spildes der alt for meget og ofres der alt for store Værdier. Man kommer derfor til at gaa til noget andet, til noget nyt. Og Bladet gaar derefter over til at paavise Nødvendigheden af Erhvervenes Organisation. Det skriver i saa Henseende: „Hvis den industrielle Produktion i Fredstid organiseres med det Maal for Øje at skabe den størst mulige Lykke for det størst mulige Antal Mennesker, og hvis vore Medborgere kunde bibringes et sundere Blik med Hensyn til Anvendelsen af deres Penge, vilde der findes tilstrækkeligt for hver eneste, som vil arbejde. Maskineriet er nu saa virkningsfuldt og saa stærkt udviklet, at hvis de nuværende mægtige Tab, der er fremkaldte ved Gnidning mellem Kapital og Arbejde, mellem Producent og Distribution, kunde afskaffes eller formindskes, lader kort Arbejdstid sig forene med højere Løn og med Priser, der er meget lavere end de nuværende“.

Det vil altsaa sige, at dette stor-kapitalistiske Blad siger, at for saa vidt man gennemfører den nødvendige Organisation af Industrien, vil det være muligt at tilvejebringe saa store Værdier, at alle Mennesker kan leve og leve godt her i Verden. Det er i og for sig den samme Paastand, som jeg har hørt Hundreder, ja mange Hundreder af Socialdemokrater fremsætte paa Talerstole. De samme Ord